

Czy istnieje obowiązek zasłaniania ust i nosa w sklepach?

14 stycznia 2022

Stan prawny na dzień: 14.01.2022 roku.

Od jakiegoś czasu funkcjonariusze policji, wraz z reżimowymi mediami, straszą obywateli, że: „obecnie nakaz noszenia maseczek jest legalny, bo został uregulowany w ustawie”.

Co prawda w dniu 28 listopada 2020 roku nastąpiła nowelizacja „Ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych” z dnia 05 grudnia 2008 roku i ustawodawca w art. 46b ust. 13 wprowadził zapis o „obowiązku” zasłaniania ust i nosa w czasie stanu epidemii jednak realizację tego nakazu scedował do rozporządzenia, co powoduje iż zapis ten staje się sprzeczny z art. 31 ust 3 „Konstytucji RP”, który umówi, że ograniczenie wolności obywateli może być ustanowione wyłącznie za pomocą ustawy, a nie ustawowego odesłania do rozporządzenia.

Ponadto, jak wynika z art. 46 i 46a „Ustawy o zapobieganiu i zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi”, Rada Ministrów posiada jedynie uprawnienie do wprowadzenia ograniczeń o jakich mowa w art. 46b ww. ustawy na określonym obszarze (strefie), a nie na terenie całej RP jako obowiązek powszechny. Już na tej podstawie stwierdzić należy, że wprowadzone obostrzenia przez Radę Ministrów nastąpi bez delegacji ustawowej naruszając tym samym art. 92 Konstytucji.

Zgodnie z art. 233 ust. 3 Konstytucji RP, ustawa określająca zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej może ograniczać wolności i prawa określone w art. 22 (wolność działalności gospodarczej), art. 41 ust. 1, 3 i 5 (wolność osobista), art. 50 (nienaruszalność mieszkania), art. 52 ust. 1 (wolność poruszania się i pobytu

na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej), art. 59 ust. 3 (prawo do strajku), art. 64 (prawo własności), art. 65 ust. 1 (wolność pracy), art. 66 ust. 1 (prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy) oraz art. 66 ust. 2 (prawo do wypoczynku).

Rada Ministrów zrezygnowała z formalnego i przewidzianego w art. 232 Konstytucji RP wprowadzenia stanu klęski żywiołowej. Uznała, że przyznane jej zwykłe środki konstytucyjne w rozumieniu art. 228 ust. 1 Konstytucji są wystarczające, aby opanować istniejący stan epidemii.

Aby poczynania władzy w zakresie obostrzeń (nie dotyczy tylko masek, ale każdego obostrzenia jakie wynika obecnie z rozporządzenia z dnia 06 maja 2021 roku z późn. zm.) były legalne. W myśl art. 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 1897) RM musiałby na terenie RP zostać ogłoszony stan klęski żywiołowej ponieważ tylko w takim stanie może być wprowadzony dla zapobieżenia skutkom katastrof naturalnych oraz w celu ich usunięcia. Przez katastrofę naturalną rozumie się zdarzenie związane z działaniami sił natury m.in. masowe występowanie chorób zakaźnych ludzi (art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy o stanie klęski żywiołowej). Zakres dopuszczalny ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej został natomiast szczegółowo wymieniony w art. 21 ust. 1 ustawy o stanie klęski żywiołowej.

Zgodnie z art. 20 ustawy o stanie klęski żywiołowej zawartym w Rozdziale 3 „Zakres ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela”, ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela w stanie klęski żywiołowej stosuje się do osób fizycznych zamieszkałych lub czasowo przebywających na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej, oraz odpowiednio do osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, mających siedzibę lub prowadzących działalność na obszarze, na którym został wprowadzony stan klęski żywiołowej, z zastrzeżeniem art. 24 i

art. 25.

W myśl art. 21 ust. 1 pkt 5 ustawy o stanie klęski żywiołowej ograniczenia, o których mowa w art. 20, może polegać na: obowiązku poddania się badaniom lekarskim, leczeniu, szczepieniom ochronnym oraz stosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów, niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych oraz skutków skażeń chemicznych i promieniotwórczych.

Z art. 31 ust. 3 „Konstytucji RP” wynika, że ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Oznacza to w świetle ugruntowanego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, że ustawa musi samodzielnie określać podstawowe elementy ograniczenia danego prawa i wolności (por. orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 stycznia 2000 r., sygn. akt P 11/98; z dnia 28 czerwca 2000 r., sygn. akt K 34/99; z dnia 20 lutego 2001 r., sygn. akt P 2/00; z dnia 10 kwietnia 2001 r., sygn. akt U 7/00; z dnia 3 kwietnia 2001 r., sygn. akt K 32/99; z dnia 11 grudnia 2001 r., sygn. akt SK 16/00; z dnia 19 lutego 2002 r., sygn. akt U 3/01; z dnia 8 lipca 2003 r., sygn. akt P 10/02; z dnia 16 marca 2004 r., sygn. akt K 22/03; z dnia 29 listopada 2007 r., sygn. akt SK 43/06; z dnia 5 grudnia 2007 r., sygn. akt K 36/06; z dnia 5 lutego 2008 r., sygn. akt K 34/06; z dnia 19 czerwca 2008 r., sygn. akt P 23/07; z dnia 19 maja 2009 r., sygn. akt K 47/07; z dnia 7 marca 2012 r., sygn. akt K 3/10).

Istotne jest to, że w rozporządzeniu powinny być zamieszczane jedynie przepisy o charakterze technicznym a nie stanowiącym prawo i nakładającym obowiązki i podstawy do karania, niemające zasadniczego znaczenia z punktu widzenia praw lub

wolności jednostki.

Przy ograniczaniu konstytucyjnych praw i wolności na podstawie art. 31 ust. 3 „Konstytucji RP” kompletność i szczegółowość regulacji ustawowej musi być znacznie zwiększona. Dlatego należy podkreślić, że przepisy stanowiące na poziomie rozporządzenia, oprócz tego, że nie mogą regulować podstawowych konstytucyjnych wolności i praw, muszą także spełniać warunki określone w art. 92 ust. 1 „Konstytucji RP”. Rozporządzenie musi w związku z tym zostać wydane przez organ wskazany w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania.

Z powyższymi reguł jednak zrezygnowano wprowadzając przepisy związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem epidemii wywołanej wirusem SARS -CoV-2. Całość ograniczeń wolności i praw została przeniesiona z ustawy do rozporządzenia. Byłoby to jedynie dopuszczalne w przypadku ogłoszenia stanu klęski żywiołowej.

Z perspektywy art. 92 ust. 1 „Konstytucji RP” zasadnicze znaczenie ma to, że zawierające upoważnienie ustawowe dla Rady Ministrów do wydania rozporządzenia przepisy art. 46b pkt 2-13 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nie zawierają jakichkolwiek wytycznych. Z art. 92 ust. 1 zdanie drugie „Konstytucji RP” wynika, że upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Przez „wytyczne” należy rozumieć merytoryczne wskazówki dotyczące treści norm prawnych, które mają znaleźć się w rozporządzeniu. Jeśli natomiast ustawodawca decyduje się, tak jak w tym przypadku, na przekazanie do uregulowania w rozporządzeniu szeregu zagadnień, to równocześnie powinien określić odrębnie wytyczne dla każdego z tych zagadnień (por. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 października 1999 r., sygn. akt K 12/99 i z dnia 3 kwietnia 2012 r., sygn. akt K 12/11).

Podnieść w tym miejscu należy, że ustanowienie generalnego nakazu noszenia maseczek obowiązującego w całym kraju, a nie na określonych obszarach stanowi ewidentne przekroczenie delegacji ustawowej. Zgodnie z przepisem art. 46b ustawy z 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, w rozporządzeniu, o którym mowa w art. 46a, można ustanowić nakaz zakrywania ust i nosa w określonych okolicznościach, miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach, wraz ze sposobem realizacji tego nakazu.

W obecnym stanie wprowadzono powszechny obowiązek zasłaniania ust i nosa na obszarze RP co powoduje, że jest to niezgodne z powyżej przywołanymi przepisami.

Reasumując, rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 maja 2021 r., wydane na podstawie art. 46a i art. 46b pkt 1-6 i 8-13 ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi nie spełnia konstytucyjnego warunku jego wydania na podstawie upoważnienia ustawowego zawierającego wytyczne dotyczące treści aktu wykonawczego. Ustawodawca w treści wskazanych wyżej upoważnień ustawowych nie zawarł wskazówek dotyczących materii przekazanej do uregulowania w kwestionowanym rozporządzeniu.

Rada Ministrów na podstawie tak sformułowanej treści upoważnienia ustawowego mogła kształtować w rozporządzeniu w dowolny sposób, bez merytorycznych wskazówek zawartych w ustawie, sferę podstawowych praw lub wolności jednostki, określając poszczególne ograniczenia, nakazy i zakazy.

W konsekwencji podejmowana w tym zakresie samoistna działalność prawotwórcza doprowadziła do objęcia regulacjami rozporządzenia materii ustawowej i naruszenia szeregu podstawowych wolności i praw jednostki,

Takie stanowisko zostało zajęte między innymi przez SR w Mińsku Mazowieckim w wydanych postanowieniach z dnia 2

kwietnia 2021 rok sygn. akt II W 155/21 oraz z dnia 15 marca 2021 r. II W 119/21, z dnia 12 kwietnia 2021 r. II W 223/21 oraz SR dla Łodzi-Widzewa z dnia 3 marca 2021 r. sygn. akt IV W 16/21 i analogiczne: z 2 marca 2021 r. IV W 71/21, 17 lutego 2021 r. IV K 72/21, 1 marca 2021 r. IV W 113/21.

Sąd Rejonowy we Włocławku posunął się jeszcze dalej w sprawie maseczkowej i wydał postanowienie w dniu 11 czerwca 2021 roku o umorzeniu postępowania sygn. akt II W 363/21, w jakim podkreślone zostało, iż jedynie w stanie klęski żywiołowej mogą nastąpić bardziej drastyczne ograniczenia wolności, zgodnie z art. 232 w zw. z art. 233 ust 3 Konstytucji jedynie wprowadzenie stanu nadzwyczajnego w postaci stanu klęski żywiołowej pozwoliłoby nałożyć na wszystkich obowiązek profilaktyki. Sąd ponadto w uzasadnieniu postanowienie stwierdza, iż stan epidemii jest stanem „zwykłym” co, uniemożliwia zawieszenie obowiązujących aktów prawa. Tym samym Sąd uznał, że powszechny obowiązek zasłaniania ust i nosa wprowadzony na podstawie blankietowego rozporządzenia uznać należy za bezprawny.

Powyższe argumenty SR we Włocławku potwierdził SR w Zakopanem w postanowieniu z dnia 07 października 2021 roku w sprawie pod sygn. akt II K 466/21.

Z kolei Sąd Najwyższy rozpoznając skargi kasacyjne RP0 w związku z nieprzestrzeganiem przez obywateli restrykcji pochodzących z rozporządzeń covidowych wydał wyroki w pod Sygn. akt II KK 64/21, Sygn. akt II KK 74/21, Sygn. akt II KK 97/21, w których stwierdził, iż wprowadzone nakazy i zakazy przez Prezesa Rady Ministrów w drodze rozporządzeń są sprzeczne z prawem powszechnie obowiązującym.

Z kolei na podstawie poniższego orzecznictwa stwierdzić należy, że nie istnieje podstawa prawna do nakładania kary lub kierowania wniosku o ukaranie na osoby nie zasłaniające ust i nosa sklepie, galerii handlowej czy urzędzie (por. wyrok Sądu Rejonowego w Olsztynie z 11.10.2021 r., II W 1111/21,

niepubl.; por. wyrok Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie z 18.10.2021 r., VIII W 977/21, niepubl.; postanowienie Sądu Rejonowego w Obornikach z 18.11.2021 r., II W 128/21, niepubl., – wszystkie dotyczą czynów popełnionych po 2 grudnia 2020 r. przez osoby bez zaświadczeń o zwolnieniu z maseczki).

Na podstawie powyższego stwierdzić należy, że obecny stan prawny nie może tworzyć podstawy prawnej do wypełnienia blankietu normy sankcjonowanej w art. 116 § 1a k.w. i prowadzić do ukarania na podstawie tego przepisu.

Przepis art. 116 § 1a kw jest przepisem blankietowym, zawierającym w swojej normie odniesienie do innych przepisów (w tym przepisów rangi podustawowej), zatem ma charakter przepisu odsyłającego. Odwołuje się do tzw. przepisów epidemiologicznych i penalizuje nieprzestrzeganie zakazów, nakazów, ograniczeń lub obowiązków określonych w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Jak wskazano, przepisy art. 46a i art. 46b ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, nie zawierają samodzielnej normy zakazującej lub nakazującej określone zachowanie, na podstawie której możliwe byłoby zrekonstruowanie normy wypełniającej przepis blankietowy art. 116 § 1a kw.

Przepisy te zawierają jedynie odesłanie wskazujące na możliwość sformułowania w rozporządzeniu określonych nakazów i zakazów. Nie budzi przy tym wątpliwości, że dotyczą one praw i wolności obywateli, w tym wolności osobistej, której przejaw ogranicza obowiązek zasłaniania nosa i ust.

W ww. ustawie brak jest jednocześnie jednoznacznej normy, która nakazywałaby lub zakazywałaby określonego zachowania. Zawiera ona jedynie generalną delegację dla rozporządzenia. Ustawa ta określa tylko ogólnie sfery praw i wolności, które

ograniczeniu mogą podlegać, a sposoby i zakres tych ograniczeń pozostawiony został do określenia władzy wykonawczej w drodze rozporządzenia. Regulacje dotyczące obowiązku zakrywania ust i nosa uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, wykraczają jednak poza delegację ustawową wynikającą z art. 46b powołanej wyżej ustawy.

Przypominamy, że nasza Kancelaria świadczy pomoc prawną osobom, które zostały bezpodstawnie ukarane przez policję mandatem lub prowadzone jest w stosunku do nich postępowanie o wykroczenie.

Źródło: [LegaArtis.pl](https://legartis.pl)